

แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

ชื่อโครงการ/ผลผลิต : โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมหลัก : งานก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำเกษตร ประมาณ ๑๕๐ ล้านไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทาน ประมาณ ๒๙ ล้านไร่ ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีกประมาณ ๑๒๐ ล้านไร่ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยไม่สามารถมีน้ำเพื่อการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในระบบการผลิตทางการเกษตรและเป็นสิ่งจำเป็นในด้านอุปโภคและบริโภค ถึงแม้ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบัน กรมพัฒนาที่ดินจะได้นำโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาไปแล้วบางส่วน แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดินจัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗

๒. วัตถุประสงค์โครงการ

๒.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน บรรเทาภาวะภัยแล้ง

๒.๒ เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยการขุดสระน้ำในไร่นา

๓. เป้าหมายโครงการ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้มีแผนงานขุดสระน้ำ ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. จำนวน ๒๐,๐๐๐ บ่อ ขึ้นอยู่กับความพร้อมในหลายๆ ด้าน ในพื้นที่ของเกษตรกรที่มีความประสงค์จะขุดสระน้ำ และมีเอกสารสิทธิ์พร้อมการยินยอมให้กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการ

๔. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน (ลักษณะของกิจกรรม : ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง)

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่เกษตรกรที่มีความต้องการที่แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ซึ่ง เกษตรกรสามารถเลือกขนาดกว้าง ยาว ให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้โดยได้รับคำแนะนำจากหมอดินอาสา และช่างควบคุมงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องเป็นจุดที่อยู่ในพื้นที่ราบต่ำมีความลาดชันไม่เกิน ๒% มีดินเหนียวปนอยู่ไม่น้อยกว่า ๒๐% และไม่ใช้ดินที่เป็นทรายล้วนตลอดความลึก และไม่เป็นพื้นที่ที่มีการแพร่กระจายของดินเค็ม ความลึกของสระน้ำไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

จากกิจกรรมดังกล่าว กรมฯ ได้ดำเนินการในลักษณะ : ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง สรุปได้ดังนี้

ต้นทาง (๑) สำรวจความต้องการแหล่งน้ำจากคำขอ/คำร้อง (๒) การเตรียมข้อมูลก่อนดำเนินการ ซึ่งต้องศึกษาและการวางโครงการ โดยเจ้าหน้าที่จะเข้าสำรวจพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร (๓) การวิเคราะห์ปัญหา เจ้าหน้าที่จะร่วมกับเกษตรกรวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

ในพื้นที่นั้นๆ หากมีความพร้อมจึงกำหนดเป็นแผนงานในการจัดทำคำขอตั้ง (๔) ตลอดจนได้รับการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ และดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างการก่อสร้างแหล่งน้ำตามขั้นตอน

กลางทาง (๑) ดำเนินการก่อสร้างงานด้านแหล่งน้ำตามแผนปฏิบัติงาน-แผนการใช้จ่ายงบประมาณ (รายไตรมาส) โดยประมาณการ แบ่งออกเป็น

แผน (ร้อยละ)	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔
- แผนปฏิบัติงาน	๓๕.๐๐	๒๐.๐๐	๒๕.๐๐	๒๐.๐๐
- แผนการใช้จ่ายงบประมาณ	๓๕.๐๐	๒๐.๐๐	๒๕.๐๐	๒๐.๐๐

(๒) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน เป็นรายสัปดาห์ และ รายเดือน

ปลายทาง (๑) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการดังกล่าวในด้านต่างๆ (๒) ให้คำแนะนำการดูแลรักษากับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์บ่อน้ำ

๕. สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรที่มีเอกสารสิทธิ์ และอยู่นอกเขตชลประทาน ทั่วประเทศ

๖. ระยะเวลา

ครอบคลุมระยะเวลาทั้งหมดในปีงบประมาณ (ต.ค.๕๘-ก.ย.๕๙)

๗. งบประมาณ (จำแนกรายปี)

กิจกรรม	หน่วยนับ	งบประมาณ (ล้านบาท) (พ.ร.บ.)		
		๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
๑) งานก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	๒๐,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๔๕,๐๐๐
	รวมงบ	๓๕๖.๐๐๐๐	๗๕๒.๔๐๐๐	๘๐๔.๖๐๐๐
๑.๑ งบบุคลากร		-	-	-
๑.๒ งบดำเนินงาน		-	-	๓.๖๐๐๐
๑.๓ งบลงทุน (ที่ดิน/สิ่งก่อสร้าง)		๓๕๖.๐๐๐๐	๗๕๒.๔๐๐๐	๘๐๑.๐๐๐๐

๘. ผลผลิต (Outputs)

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้าง

๙. ผลลัพธ์ (outcome)

พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๑๐. ผลกระทบ (Impact)

- เกษตรกร มีแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงขาดแคลน นำมาซึ่งรายได้ในครัวเรือน
- ลดความเสี่ยงในเรื่อง "หนีภาคครัวเรือน" จากการมีรายได้เสริมในฤดูแล้ง ซึ่งอาศัยน้ำเป็นปัจจัยหลัก

๑๑. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๑.๑ เจริญปริมาณ

- จำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้าง

๑๑.๒ เจริญคุณภาพ.....

- พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๑๒. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการดำเนินการก่อสร้างโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ กรมพัฒนาที่ดิน สามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนได้ ประมาณ ๒๑,๘๗๙ ครัวเรือน รวมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๔๓,๗๕๘ ไร่ หรือ คิดเป็นปริมาณการเก็บกักน้ำได้ ๒๑.๘๗๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และจากผลการประเมินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการใช้น้ำเฉลี่ยครัวเรือนละ ๕,๑๑๓ บาท/ปี

๑๓. ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้น - ปัจจุบัน

จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการก่อสร้างงานแหล่งน้ำ ซึ่งสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน สรุปได้ดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวน (บ่อ)	พื้นที่รับประโยชน์		ความจุ (ล้านลบ.ม.)
		ไร่	ครัวเรือน	
๒๕๔๘-๒๕๕๘	๓๕๒,๙๒๘	๗๐๕,๘๕๖	๓๕๒,๙๒๘	๓๕๒.๙๒๘๐
๒๕๕๙	๒๑,๘๗๙	๔๓,๗๕๘	๒๑,๘๗๙	๒๑.๘๗๙๐
๒๕๖๐	๕๖,๙๖๗	๙๓,๙๓๔	๕๖,๙๖๗	๕๖.๙๖๗๐
๒๕๖๑	๕๕,๐๐๐	๙๐,๐๐๐	๕๕,๐๐๐	๕๕.๗๐๐๐
รวม	๕๖๖,๗๗๔	๙๓๓,๕๔๘	๕๖๖,๗๗๔	๕๗๘.๔๗๕๐